

Stupeň utajení ZRUŠEN dle §22, odst. 4, zák. č. 412/2005 Sb., dne 10.7.2006

AM
I. správa MV ČSSR

Č.j.: A-006576/32-3-70

V Praze, dne 3.června 1970

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~

Výtisk č. /

Přílohy : 1/6

Vážený soudruhu ministře,

pro Vaši informaci předkládám v příloze zprávu o činnosti a některých názorech Alexandra DUBČEKA v době jeho působení v Ankaře a o některých dalších okolnostech, které s jeho pobytem v Ankaře souvisí.

Náčelník I. správy MV ČSSR :

plk. Čestmír Podzemný
(plk.Čestmír P o d z e m n ý)

Ministr vnitra ČSSR
soudruh ing.Radko KASKA, CSc.

P r a h a

Příloha k č.j. : A-001576/32-3-70

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~

Zpráva o činnosti Alexandra DUBČEKA v Ankaře.

Alexandr DUBČEK přiletěl do Ankary letadlem dne 26.1.1970. Přilet proběhl klidně, uvítání se převážně zúčastnil letištní personál. Jinak tomu bylo při mezipřistání v Istambulu, kde někteří novináři museli být uklidňováni policií.

Již druhý den po příletu navštívil DUBČEK sovětský ZÚ v Ankaře. Tato událost vyvolala značnou pozornost tureckého a západního tisku, zejména proto, že tak učinil ještě před odevzdáním pověřovacích listin.

Dne 2.2.1970 přijíždí tlumočnick, vyslaný na pomoc DUBČEKOVÍ. Při té příležitosti hovoří DUBČEK o svém vztahu k SSSR a vyjadřuje se, "že je to jeho druhá vlast". Dále prohlašuje, "že své odlišné politické názory nebude uplatňovat, ale bude uskutečňovat politiku ÚV KSČ".

Dne 3.2.1970 odevzdal pověřovací listiny tureckému prezidentu. V dalších dnech vykonává oficiální návštěvy u všech titulářů akreditovaných v Ankaře a tito mu návštěvy oplácí. Všechny návštěvy trvají 20 - 30 minut kromě návštěvy u holandského tituláře, kde se zdržel 1 hodinu. Ve volných chvílích vyjíždí s pracovníky čs.ZÚ v Ankaře na lov a na ryby.

Dne 19.2. vyjíždí DUBČEK do Istambulu, kde se zúčastňuje kladení základního kamene nového mostu.

Při příležitosti výročí únorových událostí pronáší dne 25.2. na čs.ZÚ krátký projev. Tentýž den odpoledne byl navštíven řeckým titulářem. Hovoří se o mezinárodně politické situaci, řecký titulář nepřímou obviňuje SSSR a BLR z agresivity. DUBČEK velmi slabě proti tomu argumentuje.

Dne 27.2. sděluje řidič DUBČEKA našemu příslušníku svůj názor, že v době prázdnin 1970 po příjezdu všech tří synů bude DUBČEK emigrovat.

Dne 10.3. obdržel DUBČEK informaci z Prahy o pozastavení svého členství ve straně. Informaci několikrát přečetl, při čtení zbledl. Pak prohlásil, že nemůže pochopit, co se stále okolo něj děje a přísahal při zdraví svých dětí, že se Smrkovským, Krieglem a dalšími nikdy nic neměl. V dalších dnech je nervově otřesen. Dne 12.3. se omlouvá na členskou schůzi, neboť se necítí dobře.

Ve stejných dnech, t.j. od 10.3. do 13.3. je zjištěno, že DUBČEK je v Ankaře sledován s pomocí taxi, ve kterém byl také fotograf. Osobní perlustrací bylo zjištěno, že fotograf byl vyslán ředitelem tiskové agentury THA.

Dne 19.3. řidič DUBČEKA v užším rozhovoru sděluje, že podle jeho poznatků zastává DUBČEK stále nepřátelské názory k ostatním zemím socialistického tábora a slibuje, že jednou poví vše.

Dne 24.3. z vyjádření DUBČEKA je patrné, že je deprimován zveřejněním rozhodnutí PŮV KSČ o pozastavení členství. Uvažuje, co nového se na něj mohlo nalézt. Prohlašuje, že Kriegla nezná, nevěděl že je žid, jinak by zamezil, aby byl zvolen do funkce. Kriegla prý nepouštěl ani do své kanceláře. Smrkovského několikrát setřel a žádal od něho dodržování stranické disciplíny. Prohlásil také, že nyní si uvědomuje, že na funkci 1.tajemníka ÚV KSČ nestačil a že očekává své odvolání z Ankary.

Dne 26.3. v rozmluvě naznačil, že odmítal své vyslání do Ankary. Současně uvedl, že až do poslední chvíle se domníval, že je možné nevojenské řešení situace v ČSSR. Proto nabízenou pomoc považoval za nedorozumění. Kromě jiného byl by prosadil odložení sjezdu. Došlo-li však k vojenskému zásahu, pak je nutné zásah podpořit. Je jeho osobní tragédií, že nedocenil řadu věcí. V souvislosti s tím očekává své odvolání anebo alespoň předvolání.

V Praze vše zopakuje, bude-li o to požádán. Pozastavení členství označil za nekvalifikované řešení. Dává přednost ráznému řezu, ať dopadne jakkoliv. Přijme eventuálně i vyloučení ze strany.

Dne 27.3. odjíždí s.Dubčeková vlakem do Bratislavy. Řidič DUBČEKA dne 31.3. sděluje, že prý pravým účelem její cesty do ČSSR je intervenovat u soudruha Lenárta, který prý také neuznává, že DUBČEK má svůj podíl na vývoji v ČSSR v roce 1968.

Dne 26.3. rumunský titulář v Ankaře sdělil našemu spolupracovníkovi, že DUBČEK při jejich setkání mu vyjádřil poděkování za podporu ze strany rumunské vlády v době srpnových událostí roku 1968.

Dne 19.4. přijíždí do Ankary náš příslušník, vyslaný na pomoc DUBČEKOVÍ ve funkci rady. Dne 27.4. se setkává s DUBČEKEM, který v diskusi připouští, že mylně hodnotil situaci a to zejména před srpnem 1968. Měl jiný názor v otázce "technologického postupu", připravoval několik úderů proti pravici. V rozhovoru se také distancoval od nových emigrantů a nechce být zařazován do jedné skupiny s Krieglem a Smrkovským. Netrpělivě očekával pozvání na jednání do ČSSR. V průběhu tohoto rozhovoru plakal. V té době značně poklesla pozornost tisku, věnovaná DUBČEKOVÍ. Přesto novináři žádají od DUBČEKA interview, DUBČEK podobné žádosti odmítá. Podezřelý je však neobyčejný zájem italského tituláře o DUBČEKA. Italský titulář dobře hovoří rusky.

V první polovině května zúčastňuje se DUBČEK různých společenských podniků a to bez tlumočnicka. V krajních případech používá k tlumočení některého z titulářů ZST. V té době volný čas tráví na úřadě anebo na výletech ve společnosti příslušníků čs. kolonie. Jede-li někam soukromě sám si řídí auto.

V druhé polovině května západní tiskové agentury bedlivě sledují, zda DUBČEK je ještě v Turecku. 27.5. turecké noviny

přetiskly článek ze západoněmeckého Sternu o DUBČEKOVÍ a zpěvačce. Na přetištění reagoval DUBČEK tím, že na možnost podobného zveřejnění byl na MZV upozorněn před svým odjezdem. Současně se ukazuje, že DUBČEK je si vědom snahy zejména amerického tisku vykonávat na něj psychologický tlak k tomu, aby se rozhodl k emigraci. Vyjádřil se, "že toho se nikdy nedočkají".

Při rozhovoru v posledních dnech před odletem uvedl, že může čekat nejvyšší stranický trest, dále změnu povolání a pak již nic.

Dne 29.5. odletěl DUBČEK do ČSSR. Při cestě autem do Istanbulu prohlásil velmi sklesle řidiči, "že neví zda se vrátí".

S vývojem DUBČEKOVÝCH názorů v době jeho působení v Ankaře souvisí do jisté míry i jeho korespondence.

V prvním období po jeho příjezdu docházelo přímo na jeho osobní adresu 3 - 5 dopisů denně. Tento počet se poněkud zvýšil u příležitosti jeho jmenin a pak v době velikonočních svátků. V průběhu května dostával však již jen 2 - 3 dopisy za týden. Kromě toho větší část dopisů určených DUBČEKOVÍ docházela na adresu úřadu. V době po přiletu podobných dopisů bylo 10 - 15 denně, v květnu 1970 již jen 3 - 5 denně.

Dopisy byly zasílány z celého světa. Z kapitalistických zemí šlo však zejména o dopisy z NSR, Rakouska a Itálie. V mnoha případech šlo o dopisy sběratelů kuriozit, kteří žádali zaslání podpisu nebo fota. Ze socialistických zemí bylo zasláno pouze několik dopisů z PLR a pak z ČSSR. Pisatelé z ČSSR se většinou nepodepisují, slibují ale věrnost DUBČEKOVÝM ideálům. Některé dopisy psaly děti, ideovou náplň však zřejmě poskytli dospělí. Převážná většina pisatelů z ČSSR byly ženy. Ve 3 dopisech

z ČSSR bylo DUBČEKŮVI vytýkáno kam svým rozhodováním zavedl národ.

Značnou část dopisů z ČSSR tvoří dopisy od členů rodiny a od jeho bývalého osobního řidiče. Jeho tři synové píšou o domácích záležitostech, nejstarší občas o stavu v jakém je auto. Bývalý řidič se většinou zabýval otázkou proč ještě nemohl za DUBČEKŮM do Ankary vyjet. Působit na DUBČEKŮA mohly dopisy od matky a později od manželky. Matka v dopise ze dne 28.2.1970 mu kromě jiného píše "prejem Vám vela zdravia a spokojenosti v tej dalekej cudzej krajine, keď se Vám vlastná rodná zem stala macochou". Manželka v dopise z 8.4.1970 píše : "Už sú všetni vyhodení Štefan aj druhý Štefan a Vlado a ostatný jako na beziacom pase. Celi život je v keli, jen lumpi a karieristi sú dobrí, žiaľ, ale ja to vidím tak ak väčšina čestných ľudí... dnes je zdravie to hlavné, nic inšie nemá ceny. Máme pekné deti veľké, máme prečo žiť".

Manželka v dopise ze 24.4.1970 :

" P.JAVAR má tiež ťažkosti a rada išla za mnou... Ešťa som nebyla na čistke ani mama. Je to celé zamotané. Joz. ide na schudzu, tam se to rozhodne ... Palma písala proti tebe."

Situace v čs.kolonii v Turecku po odjezdu A.DUBČEKŮA do ČSSR z hlediska konsolidace politických názorů není dobrá.

Přímo na čs.ZÚ v Ankaře stojí pevně za politikou strany rada velvyslanectví, tlumočník a šifrový pracovník. Řidič velvyslanectví na jedné straně chválí DUBČEKŮA za to, že hodně udělal pro slovenský národ, na druhé straně poukazuje na jeho ješitnost a lakotu.

Ostatní pracovníci ZÚ zejména však ředitel, sekretářka a hospodář nezměnili své právicové názory a naopak DUBČEKŮV pobyt v Ankaře je spíše v tomto směru posílil.

Částečně pod vlivem DUBČEKŮA byli 1.tajemník a 2.tajemník ZÚ.

Z obchodního oddělení dál setrvává na pravicových názorech rada. Ekonom-rozborář z obchodního oddělení v politických názorech kolísá.

Z řad expertů se DUBČEK nejvíce spřátelil s Jaromírem JUNem a zejména jeho manželkou Hanou, které zařizoval cestu z Turecka na kongres v NSR.

V Praze, dne 3.června 1970

archiv
bezpečnostních
složek

